Contributed by Frank Slegers
zaterdag, 23 maart 2002 -

De vakbonden waren in Porto Alegre prominent aanwezig. Nog voor het eigenlijke Wereld Sociaal Forum (WSF) van start ging organiseerden ze er een ‘wereldforum over syndicalisme en arbeid’. Tijdens het WSF deden ze daar een tweedaags seminarie over ‘waardige jobs’ boven op. Er waren 2.617 vakbondsmilitanten die zich door het WSF als zodanig lieten registreren. Natuurlijk waren de vakbonden er vorig jaar, tijdens de eerste editie van het WSF, ook al bij. Vakbonden zoals de Braziliaanse CUT behoren tot de initiatiefnemers. Maar ditmaal was de aanwezigheid van alle grote vakbondskoepels opvallend. Porto Alegre was zelfs een stimulans voor de verschillende internationale syndicale koepels hun onderlinge meningsverschillen en vetes opzij te zetten, en permanent te gaan samenwerken. Zij zijn nu ook allemaal (IVVV, WVA, EVV) formeel toegetreden tot het WSF.

Belangrijke ontwikkeling

Dit is zondermeer een belangrijke ontwik-keling, die het aangezicht van de beweging van de ‘andersglobalisten’ in de komende jaren sterk zal beïnvloeden. Wat ervan te denken?

De vakbondsleiders zelf relativeren het allemaal. Zij zijn al tientallen jaren interna-tionaal georganiseerd, en hebben van niemand lessen te krijgen. Zij hebben ook heldere en democratische structuren, wat van de andersglobalisten niet kan gezegd worden. Bovendien krijgen zij heel wat meer volk op straat dan de anders-globalisten. De vakbondsleiders maken duidelijk dat ze zich niet zomaar willen laten meesleuren. Binnen de andersglobalisten kijken zij bij voorkeur uit naar serieuze en betrouwbare partners. Onder de andersglobalisten zijn de reacties gemengd. Natuurlijk kunnen de vakbonden heel wat stootkracht aanbrengen. Wie voor de eenheid van de sociale bewegingen is kan niet langs de vakbonden heen. Maar hoe ver gaat het engagement van de syndicale leiders?

Vrijhandel

Die hoeven inderdaad niet te hoog van de toren te blazen. Hoe groot en hoe sterk ze ook zijn, zij zijn er de laatste twintig jaar niet in geslaagd het neoliberaal offensief te stoppen, laat staan de strijd in te zetten voor alternatieven. Integendeel, wanneer men de syndicale strategie bekijkt kan men stevige kanttekeningen maken bij hun andersglobalistisch engagement. De vakbonden zijn geen tegenstanders, maar voorstanders van mondiale vrijhandel. Zij willen de vrijhandel enkel temperen door een aantal voorwaarden in te bouwen (geen dwangarbeid of kinderarbeid, recht op syndicale organisatie en collectief overleg,...), en de internationale architectuur van IMF, WB en WHO aanvullen met de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), bevoegd voor sociale normen. Maar de markt blijft het sturend principe voor de ontwikkeling van de wereldeconomie. De syndicale actie zorgt dan voor de rest, zoals de laatste 100 jaar bij ons. Erg radicaal is dat allemaal niet, en binnen de andersglobalisten worden fundamentelere vragen gesteld bij de rol van de markt als basis voor “een andere wereld”. In Europa verdedigen de vakbonden de uitbouw van de Europese Unie, en de versterking van de Europese Economie tot de meest competitieve ter wereld (doelstellingen van Lissabon). Zij hebben enkel vragen bij de gevolgde weg.

Op 13 december slaagden de vakbonden erin een grote betoging te organiseren op 13 december, maar achteraf vonden zij het al een hele stap vooruit dat vanaf nu de sociale partners gehoord worden voor elke Europese top. Tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie werd volgens de vakbonden ‘sociale vooruitgang’ geboekt!

Frisse wind

De legitimiteitscrisis van het neoliberalisme, het besef dat het mogelijk is het neoliberaal offensief te stoppen, dat een andere wereld mogelijk is... Dat alles is in belangrijke mate buiten de vakbonden om gegroeid. Soms waren de vakbonden erbij (zoals in Seattle), maar ze hebben zeker niet de rol gespeeld die ze hadden kunnen spelen.

Als de vakbonden de opgelopen achterstand willen inlopen zullen zij moeten aanvaarden dat dit ook

in eigen rangen een nieuwe frisse wind doet waaien. Eén van de opvallende kenmerken van de anders-globalistische beweging is het scherpe bewustzijn dat de neoliberale mondialisering geen natuurlijk verschijnsel is, maar een politiek gemaakt door mensen, gedreven door maatschappelijke krachten die er belang bij hebben. Het “zij en wij”-gevoel. De mobilisaties van de andersglobalisten zijn geen louter intellectueel ideeëndebat, maar een gevecht met tegenstanders. Vandaar het zoeken naar directe confrontatie met “hen”, waar en wanneer zij topbijeenkomsten organiseren om hun politiek verder uit te werken, of het organiseren van alternatieve toppen. De vakbonden waren erbij in Porto Alegre, maar om de één of andere reden vonden zij het ook nodig naar het Wereld Economisch Forum in New York te trekken. Hoeveel krachtiger was het signaal niet geweest als zij geweigerd hadden nog langer aan het WEF in New York mee te werken?

Het is in ieder geval een boeiende ontwikkeling. In België werken de vakbonden mee aan de uitbouw van het Belgisch Sociaal Forum, dat wil verder bouwen op de mobilisaties van december.

(*) Frank Slegers is syndicalist en was erbij in Porto Alegre.